

J. Falta

Odnawianie miast czechosłowackich i zabytków historycznych

Ochrona Zabytków 9/1-2 (32-33), 120-121

1956

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

serwatorskich akcją odgruzowania w ramach Uchwały nr 666.

- b) Rozpadanie się całych miasteczek zabytkowych spowodowane ich nikłą aktywnością gospodarczą (wymieniano jako przykłady Chełmsko Śląskie, Bolków, Nowogrodziec, Lubomierz).
- c) Szereg przykładów łamania praworządności ze strony organów władzy terenowej.
- d) Konieczność i sposób wykonania w możliwie krótkim czasie możliwie pełnego katalogu zabytków. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe udzieli dla tej akcji pomocy rzeczowej i finansowej.
- e) Konieczność szybkiego przeprowadzenia w niektórych punktach pewnych miast (szczególnie we Wrocławiu) badań archeologiczno-architektonicznych.
- f) Możliwość uzyskania dodatkowych funduszy na opiekę i odbudowę zabytków.

W wyniku narady postanowiono:

1. Specjalna komisja Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego w oparciu o Uchwałę nr LVII/419 z dnia 5.XI. 1955 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie w sprawie ochrony i opieki nad zabytkami, opracuje projekt analogicznej uchwały dla terenu woj. wrocławskiego a delegacja Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego przedstawi ten projekt Prezydium WRN i MRN we Wrocławiu z prośbą o rozpatrzenie i uchwalenie.
2. Komisja Historii Sztuki Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, przy współpracy z konserwatorami opracuje wy-

tyczne co do sposobu sporządzenia katalogu zabytków woj. wrocławskiego i pomocy, jaką ma w tej sprawie udzielić WTN.

3. Środki na ten cel winny znaleźć się w odpowiednich funduszach Woj. Rady Narodowej, funduszach Wrocł. Tow. Naukowego, Katedr Politechniki i Uniwersytetu. Dodatkowo środki będzie można uzyskać przez wprowadzenie proponowanej dodatkowej opłaty 5 gr przy wykupie biletów tramwajowych (pomocy dla tej sprawy obiecał udzielić przedstawiciel Komitetu Wojewódzkiego PZPR).
4. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe przy współpracy z PTTK i Stowarzyszeniem Historyków Sztuki przystąpi do zwołania społecznej sesji przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń naukowych, społecznych, związków zawodowych, która zajmie się zagadnieniem opieki nad zabytkami. W ten sposób społeczeństwo udzieli pomocy — Wojewódzkiej Radzie Narodowej.
5. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe przy poparciu władz partyjnych zwróci się o pomoc do prasy i radia. Również mający się zacząć ukazywać miesięczny tygodnik kulturalny będzie szeroko poruszał omawiane zagadnienia.

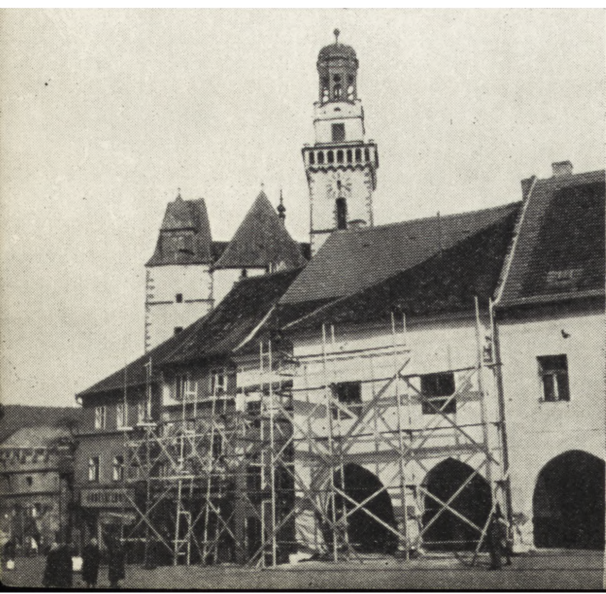
O. Czerner

ODNAWIANIE MIAST CZECHOSŁOWACKICH I ZABYTEKÓW HISTORYCZNYCH *

Rząd Czechosłowackiej Republiki przykłada wielką wagę do zachowania zabytków kultury, przeznaczając na ten cel milionowe kredyty i powołując do życia Państwowy Zakład Rekonstrukcji Zabytkowych Miast i Obiektów. Miasta czechosłowackie wliczają się do renesansu i baroku, doznały w XIX stuleciu wielu ujemnych zmian i odkształceń. Dlatego też zachodzi potrzeba uzdrowienia tego stanu rzeczy. Podstawą wszelkich prac urbanistycznych i architektonicznych jest plan „asanacyjny” (uzdrowienia) historycznego ośrodka miasta. Ogłoszono i uznano za miejskie rezerwy zabytkowe 38 miast w całym kraju. Na czoło wysuwa się stołeczna starodawna Praga, gdzie zrekonstruowano liczne zabytki jak Kaplicę Betlejemską, stanowiącą świętość narodową czeską (tutaj mistrz Jan Hus wygłaszał do prostego ludu swe płomiennie kazania i słowa rewolucyjnej prawdy), dalej klasztor na Strahovie, urządzony jako Pomnik Piśmiennictwa Narodowego i wiele innych.

* Streszczenia z oryginału czeskiego dokonał J. Leplarczyk.

Ryc. 138. Procholice.

Poza Pragę najwięcej uwagi poświęcono takim miastom jak Tábor, Jindřichův Hradec, České Budějovice, Český Krumlov, Telč, Kroměříž (Czechy i Morawy), oraz Prešov, Bardějov i in. (Słowacja). Miasta te zostały fachowo zbadane i poddane restauracji, która polegała na przywróceniu tak poszczególnym domom jak i całym ulicom i blokom warunków zdrowotnych i plastycznych. Państwową opieką konserwatorską otoczono także zamki i pałace, których do tej pory Czechosłowacja posiada jeszcze około 2 tysięcy. Ze względu na wartość zabytkową wydzielono z nich 138 zespołów, jak np. Zvíkov, Český Krumlov, Křivoklát, Hluboká, które przeznaczone na cele kulturalne. Dużo uwagi poświęca się też pomnikom budownictwa ludowego, których zabytki stanowią najbogatsze zespoły tego rodzaju w całej Europie Środkowej.

Zabytki architektury czeskiej są licznie zwiedzane przez turystów, zwłaszcza chodzi tu o miasta południowo czeskie jak Tábor, Prachatice, Český Krumlov, České Budějovice i in. Do najpiękniejszych należy Český Krumlov, z średniowiecznym przedmieściem, przeobrażonym w renesansie, oraz wspaniałym zamkiem. Miasto to poddano rekonstrukcji w okresie trzyletniego planu uzdrowienia i rozwoju. Równocześnie z odnawianiem realizuje się tam budowę nowych dzielnic. W stylowych wnętrzach dawnych kamieniczek urządzone kawiarnie, kluby, restauracje, hotele itp. Podobnie i Jindřichův Hradec ze swym wspaniałym zamkiem renesansowym, gotyckim kościołem św. Jana Chrzciciela i licznymi kamienicami o renesansowych szczytach i freskach, z których 6 odnowiono pieczołowicie, jak również i barokowy pomnik św. Trójcy z roku 1764 w Husyckim Táborze odnowiono w latach 1950—55 już 14 obiektów, przeważnie z dekoracją malarską fasad. Wieś Žumberk posiada jako jedyne dziś w Europie średniowieczne fortyfikacje, które również obecnie znajdują się w trakcie konserwacji.

Naród Czechosłowacki przeobraża swój kraj wznosząc nowe budowle, zachowując dla przyszłych generacji swe liczne zabytki historyczne i kulturalne.

J. Falta

**PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA
POLSKIEGO Z ZAKRESU HISTORII
SZTUKI ZA CZAS OD 1951 DO 1954**
(ciąg dalszy)

URBANISTYKA

Kazimiera Chojnacka, Z kartografii pomorskiej XVII wieku. „Przeegl. Zach.,” VII, 1951, t. I, nr 1—4, str. 270—

Ryc. 139. Žumberk, widok na fortyfikacje wiejskie po częściowej konserwacji.

Ryc. 140. Telč, rynek. Stan po całkowitym odnowieniu.

Ryc. 141. Český Krumlov.

